

TÍÐARGREIN

Tórbjørn
Jacobsen

Jóannes
Eidesgaard

Hans Pauli
Strøm

Hergeir
Nielsen

Jógvan
Sundstein

Edmund
Joensen

Jóannes Eidesgaard

Fyrrverandi løgmaður, landsstýrismaður
og formaður Javnaðarfloksins

Nú tann stundin koma má...

Neyvan nakrantíð áður hevur føroyskur politikkur verið so beinharður borgarligur sum við sitandi samgongu, og Thatcher og Reagan høvdu uttan iva bliknað í einari samanbering. Viðhaldsfólk eru sum vera man sera nøgd við førða politikkin, meðan øll onnur eru rúkandi ósamd.

Vit mugu kortini staðfesta, at tað er demokratiski rætturin hjá samgonguni at stýra landinum, so leingi hon hevur ein meiriluta. Gaman í kunnu vit kjakast um, um allar góðar demokratiskar reglur eru fylgdar, men rættin at stýra eigur meirilutin.

Meira áhugaverdi spurningurin er nú, hvat hetta eigur at føra við sær til eitt komandi løgtingsval? Hvat er førði politikkurin ein innbjóðing til?

Blokkpolitikkur

Av og á hevur verið frammi í kjakinum, at vit eisini í Føroyum áttu at havt ein greiðari politiskan pall, har valið antin stendur ímillum ein borgarligan høgravendan politikk ella ein meira sosialan og samhaldsfastan vinstravendan politikk. Hetta vildi givið veljaranum ein móguleika at valt ítøkiligan politikk heldur enn meira ella minni tóm vallyftir.

Hetta er tað, sum er galdandi í øllum londum rundan um okkum, har tey hava ein væl defineraðan reyðan og bláan blokk. Í flestu londum er polikkurin, sum blokkurin ætlar at reka, lagdur fram fyri valið, so veljarin veit, hvat hann kann vænta sær. Enntá er spurningurin um, hvør skal verða forsætismálaráðharri avgreiddur fyri valið. Reyði blokkur hevur sítt boð og blái sítt.

Men tíverri er hesin móguleiki ongantíð royndur her hjá okkum. Hvørja ferð málið hevur verið uppi og vent, so er tað skotið niðuraftur av, at vit fyrst mugu fáa avgreitt meira enn hundrað ára gamla ríkisrættarliga málið. Viðurskiptini við Danmark hava verið forðingin, og nógv halda, at fyrst má tað loysast so ella so, áðrenn tíðin er búgvín til traditionellan vinstra/høgra politikk.

Flokta politiska landslagið

Tað er ein sannroynd, at okkara ríkisrættarliga støða ger málið um blokkpolitikk gruggut. Tað, sum savnar í ríkisrættarlaga spurningin, spjaðir hin vegin í

man rættiliga ørkymlað, tí hon fær ikki eitt bein til jørðina, og hon upplivir eitt “Deja vu” av Thatcher og Reagan í fleirfelldaðum potenci. Ikki tí, andstøðan ger eitt rímliga gott arbeiði og roynir av øllum alvi at standa ímóti, men meira hon stríðist, sterkari og náðileysari stendur borgarliga hermótið. Tað var ikki av ongum, at Newton gamli kom til staðfestingina, at trýst elvir til móttrýst.

Tó er tað sera áhugavert at eygleiða, hvussu væl økonomiski politikkurin og politikkurin annars kann binda saman. Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin og eisini Framsókn virka í flestu málum sum ein og sami flokkur, meðan í hinum borðinum eru Sambandið og Fólkaflokkurin

valskeið við so náðileysum borgarligum politikki. Upptakið gerst næstan ógjørligt, meira tíð gongur.

Mín áheitan er tí á Aksel og Høgna, at tit nú taka stig til ein reyðan blokk, sum við einum ítøkiligum politikki bjóðar seg fram. Bláa blokkur hevur sagt, hvat hann vil, tað kenna vit tíverri alt ov væl til longu nú, og enn er nógv eftir av valskeiðnum, so vit fara ivaleyst at fáa meira av somu skuffu.

Rættast er, at ein komandi reyður blokkur setur seg niður og leggur eina ítøkiliga skrá fyri eitt komandi valskeið. Fortel veljaranum, hvat hann fær, um hann velur til vinstu. Ger eina arbeiðsskrá fyri eitt valskeið, sum

um hesin hin vegin endurvinnur meirilutan. Tá eru vit erlig yvir fyri okkum sjálvum og ikki minst yvir fyri veljaranum.

Reyði blokkur hevur sum fundament Javnaðarflokkin og Tjóðveldi, meðan blái blokkur sum fundament hevur Fólkaflokkin og Sambandsflokkin. Smærru flokkarnir mugu so finna út av, hvar teir hoyra heima. Men eg vildu trúð, at serliga Miðflokkurin og kanska eisini Framsókn hoyra til ein reyðan blokk. Sjálvstýrisflokkurin er kanska verri at plaseri, men hann plagdi nú at laga seg eftir umstøðunum.

Eg eri tíverri stórliga bangin fyri, at Sambandsflokkurin í dag er meira borgarligur enn gott er, og líkt er til, at flokkurin heilt hevur mist sítt sosialt liberala innihald, sum eitt nú Lisbeth L. Petersen stóð fyri. Nær Sambandið vendir aftur á gomlu slóðina er ilt at vita. Við verandi oddamonnum er lítið ella einki, sum bendir á tað. Skuldi tað kortini hent, so ongantíð betur. Um vit koma so langt, at vit eisini kunnu siga, hvør skal verða løgmaður, um reyði blokkur vinnur, ella hvør skal verða løgmaður, um blái blokkur vinnur, tað hevði sjálvandi verið áhugavert, men er kanska í so nógv at krevja í einum.

Hetta krevur politiskt stórsinni og format

Eingin ivi er um, at Kaj Leo og Jørgin eru makkarar í dag, og tað er alt, sum bendir á, at so verður eisini framyvir. Tí er tað ein skylda hjá Akseli og Høgna at leggja ráð saman og at bjóða seg fram sum alternativ.

Hetta krevur nógv av tykkum. Tí tá er tað ikki flokspolitikkurin, men blokkpolitikkurin, sum skal á skrá. Tað krevur samstundis, at ríkisrættarlaga stríðsøksin verður grivin niður eina tíð, men so leingi, tit vita, hvar hon er grivin, so kann hon altíð gravast framaftur.

Politiska stórsinni má vinna, og so mugu tit taka “time-out” í øðrum eymum málum. Hetta er tað okkara landi tørvar mest av øllum beint nú. Hetta er tykkara ábyrgd nú, Aksel og Høgna.

Nú tann stundin komin má, at føroyskur politikkur tónar reint flagg – reytt ella blátt og einki harímillum.

spurningin um vinstra ella høgra. Hyggja vit at teimum fyra stóru flokkunum, so hava vit tveir meiri og minni sjálvstýrisflokkar, har annar er vinstravendur og hin sera høgravendur. Síðan hava vit tveir heimastýrisflokkar, har annar er sosialdemokratiskur, meðan hin, sum nú er, er sera borgarligur. Smáu flokkarnir, sum ivaleyst allir eru meira ella minni sjálvstýrisinnaðir, stuðla, tá sæð verður burtur frá Framsókn, borgaliga politikkinum við lív og sál.

Skulu vit framhaldandi bíða

Vit mugu ásanna, at førði politikkurin í dag hevur lítið ella als einki við ríkisrættarlugu støðuna at gera. Hon fær frið at liggja. Í staðin hevur samgongan sett fullan stim undir borgarligu ketlarnar. Andstøðan er sum vera

sum eitt. Onkur helt speiskliga fyri, at nú var Sambandsflokkurin ættleiddur av Fólkaflokkinum og lat honum upp í hendi at stýra øllum.

Men summa summarum er, at her síggjast týðiliga tvey makkarapør – eitt til vinstu og eitt til høgru.

Setið tykkum niður og gerið alternativ

Eg haldi, at tíðin er komin til eitt veruligt vinstravent alternativ til førða politikkin. Vit kunnu ikki longur skjóta okkum undir, at ríkisrættarlaga málið fyrst má avgreiðast, áðrenn vit kunnu standa saman ímóti borgaligu óløggunum. Gera vit ikki okkurt nú, so kann tað gerast ov seint. Stóri spurningurin er nevnliga, um hetta landið tolir enn eitt

ítøkiliga sigur, hvat skal henda við t.d. málum sum fiskivinnupolitikkinum, skattapolitikkinum, mentanarpolitikkinum, heilsupolitikkinum o.s.fr.

Hetta krevur so, at Tjóðveldi tónar sítt hjartamál um loysing niður, og hetta krevur so eisini, at Javnaðarflokkurin ikki er ov smásárur í ríkisrættarlaga málinum. Landið hevur brúk fyri hesum, og eg siggi tað sum tykkara skyldu nú at standa fram sum eitt veruligt alternativ.

Valið skal standa millum reyðan og bláan blokk

Tá valið einaferð kemur, so má tað standa veljaranum púra greitt, at reyði blokkur er ein komandi samgonga, um hesin vinnur valið, og at blái blokkur er ein samgonga,